

Beroepsnieuws

Wordt monopolie van apotheken

op OTC-geneesmiddelen bedreigd?

Communicatie van **B A C H I**

De Europese Commissie heeft een document gepubliceerd over de toekomst van de detailhandel binnen de Europese Unie waarin ze de detailhandel wil "verlossen" van alle "onnodige of overbodige" reglementeringen. Hieronder vallen ook de OTC-geneesmiddelen.

Hoewel het voorlopig nog een werkdocument is en het onderwerp al langer op de agenda stond, kunnen we niet ontkennen dat dit een bedreiging vormt voor het monopolie op OTC. De Europese Commissie zou overwegen om het monopolie van de apotheken op OTC-geneesmiddelen te beperken, en zelfs volledig af te schaffen. Het is de voorzitter van het syndicaat van Duitse apothekers, Fritz Becker, die aan de alarmbel trok bij de opening van het economisch congres van het syndicaat van Duitse apothekers (DAV).

Europese druk

In dit werkdocument somt de Commissie alle "verplichtingen" op die volgens haar op het dynamisme en de toekomst van de detailhandel in Europa wege. Vooral garagehouders, elektriciens

en andere herstellende worden met de vinger gewezen. De OTC-geneesmiddelen worden ook vermeld in dit rapport, met een erkenning voor landen zoals Portugal of de Scandinavische landen die recentelijk het monopolie van de apotheken op OTC hebben beperkt, of zelfs afgeschaft. Het document preciseert echter dat OTC-geneesmiddelen in vele landen onderworpen zijn aan specifieke regels die om gezondheidsredenen of een specifiek demografisch landschap gerechtvaardigd kunnen zijn.

In België?

"Vrijheid van handel tegenover bescherming van de gezondheid: het debat is niet nieuw", aldus Lieven Zwaenepoel, ondervoorzitter van de APB. "Maar dit document toont aan dat de monopoliekwestie eens te meer actueel is

Positie van de farmaceutische industrie

Bachi, de Belgische koepelorganisatie van de industrie van voorschrijfvrije geneesmiddelen en gezondheidsproducten verkocht in de apotheek, verzet zich op haar beurt tegen het steeds opnieuw in vraag stellen van het monopolie van de OTC-geneesmiddelen. België is geen kopie van Nederland of Engeland: dankzij een dekking en toegankelijkheid van apotheken die onvergelijkbaar is in Europa hebben wij een unieke kwaliteit van advies en zorgverlening. Bovendien zijn de penetratie van de generische OTC-geneesmiddelen en het succes van de niet-medicamenteuze alternatieven de ontstekers van de markt van de zelfmedicatie. De historische spelers op de markt moeten zich dus aan een hogere snelheid herpositioneren om hun merken te consolideren en te stimuleren: uitbreiding van het gamma, focus op natuurlijke producten, doelgroepsegmentatie, *category marketing*, innovatieve toepassingen of herlancering van 'slapende' merken. Door zich weloverwogen te positioneren binnen de uitgebreide *selfcare*-markt (voedingssupplementen, medische hulpmiddelen), hebben de OTC-merken reële opportuniteiten gekregen die bijdragen tot de economische groei van de farmaceutische OTC-industrie maar ook van de officina.

Bachi bevestigt dat *"deze ontwikkeling niet mogelijk zou zijn zonder de steun van de officina-apotheek en zijn team, die een essentiële rol spelen op het vlak van advies, opvolging van het farmaceutisch dossier en traceerbaarheid"*.

Volgens Bachi zou een liberalisering eveneens een bedreiging zijn voor de organisatie van het gezondheidszorgsysteem en *"de bloei van een markt die een veilig en geloofwaardig alternatief biedt voor de actuele economische uitdagingen"*. OTC is dus een duurzame oplossing die kan zorgen voor besparingen en voor *"een geloofwaardige hefboom om de artspraktijken te ontlasten en de gezondheidsuitgaven te verminderen"*. De vereniging van OTC-industriëlen maakt zich trouwens sterk met de laatste cijfers over zelfmedicatie: een stijging van de *selfcare* met meer dan 3% in 2017 in een algemene geneesmiddelenmarkt die veeleer achterop hinkt. *"Zelfmedicatie past perfect als eerstelijnsbehandeling binnen het zorgtraject van goedaardige pathologieën, maar enkel in de apotheek"*.

binnen de Europese Commissie, die bekend staat voor haar ultraliberalisme. Het Belgische gezondheidszorgsysteem is specifiek; de meeste zorgverstrekkers zijn zelfstandigen en worden vergoed per prestatie binnen het kader van hun therapeutische vrijheid. Ons systeem is gebaseerd op de verplichte ziekteverzekering, die wordt aangestuurd in overleg met de verschillende actoren van het systeem. Maar het belangrijkste is dat in ons systeem de vrije keuze van de patiënt centraal staat. We kunnen echter niet garanderen dat het Belgische model ons voor 100% beschermt tegen de liberalisering. We blijven immers onderhevig aan de Europese druk. Onze huidige regering beschermt dit monopolie wel maar in 2019 wordt een nieuwe regering gevormd, met misschien een andere politieke visie die de beslissingen zou kunnen omkeren". Om van kortbij verder op te volgen dus...

Deregulering: niet veel voordeel!

Deregulering zou patiënten geen enkel voordeel bieden volgens een internationale studie op vraag van de Federatie van Oostenrijkse apotheken en het onafhankelijke organisme *Institute for advanced studies* (IHS) (1).

Het resultaat van deze vergelijkende studie, uitgevoerd in zes landen die hun OTC-markt hebben geliberaliseerd, spreekt voor zich. De deregulering van de OTC-markt lost in geen enkel opzicht zijn beloften in. De verwachte voordelen voor de bevolking op het vlak van de prijzen en de beschikbaarheid van producten in eigen land blijven uit. Bovendien is het niet verwonderlijk dat, door de minder strenge kwalificaties voor hun personeel, verkooppunten te wensen overlaten wat advies, controle op de therapietrouw, informatie over iatrogenie en andere medicamenteuze interacties betreft.

Goed nieuws daarentegen voor de apothekers want de impact op de omzet van de officina door de liberalisering van de markt blijft beperkt. De reden hiervoor is simpel. Dankzij een relatieve consensus over de OTC-prijzen tussen de verschillende verdelers en over een quasi identieke vestiging van de verkooppunten (supermarkten en officina), zien consumenten geen enkele reden om niet meer voor hun apotheker te kiezen. Verder waarschuwen de Oostenrijkse onderzoekers dat het gevaarlijk kan zijn voor de volksgezondheid om het argument van de prijs te bepleiten voor een deregulering van de markt. Het geval van paracetamol in de Verenigde Staten, waar jaarlijks zowat 60 levertransplantaties op kinderen worden uitgevoerd ten gevolge van overconsumptie van paracetamol, is hiervan een mooi voorbeeld.

In Europa zijn er volgens de onderzoekers echter nog geen gegevens over een verband tussen misbruik van het geneesmiddel en een deregulering van de markt. De invloed van de vrije toegang op het consumptievolume moet nog onderzocht worden. In Zweden is het aandeel van de OTC binnen de globale uitgaven voor geneesmiddelen gestegen van 5 naar 25%. In Denemarken is dit daarentegen stabiel gebleven, met uitzondering van één enkele molecule, glucosamine, waarvan de verkoop enorm gestegen is. Het is dus moeilijk om in de evolutie van deze OTC-markten te bepalen wat het aandeel is van de deregulering van deze markt in de trends van het stopzetten van de vergoedingen die deze landen en heel Europa treffen. ■

Referentie

1. Gesundheitsökonomische Analyse des Apothekensystems» Mit Fokus auf den Vertrieb von nicht-verschreibungspflichtigen Arzneimitteln. Thomas Czyponka et al. IHS Wien. Studie im Auftrag des Österreichischen Apothekerverbandes. Dezember 2017.